

طراحی الگوی برنامه درسی دوره پیش دبستانی بر اساس نظریه تربیتی پرورش جسم، ذهن و عاطفه پستالوزی

رضوانه امینی گلستانی

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه شاهد

سولماز نورآبادی

استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شاهد

چکیده

این تحقیق با هدف طراحی الگوی برنامه درسی دوره پیش دبستانی بر اساس عناصر نه گانه کلاین و مبتنی بر پرورش جسم، ذهن و عاطفه کودکان بر اساس نظریه تربیتی پستالوزی انجام شده است. در پژوهش حاضر، پژوهشگر به روش مطالعه کتابخانه‌ای، به تحلیل اسنادی پرداخته و تمامی منابع چاپی و الکترونیکی در دسترس در خصوص برنامه درسی و مبانی تربیتی پستالوزی و عناصر نه گانه کلاین، رویکردها و ادبیات مرتبط با موضوع پژوهش بطور همه جانبه گردآوری شد. سپس با مؤلفه‌های برنامه درسی شناسایی شده، الگوی مورد نظر طراحی شد. در این پژوهش اهداف برنامه‌های دوره پیش از دبستان شامل فعالیت‌ها و تجربه‌هایی می‌شود که به رشد کودک در زمینه‌های جسمی و حرکتی، شناختی، زبانی و گفتار، عاطفی و اجتماعی و خلاقیت و درک زیبایی‌ها کمک کند. در آموزش به روش تربیتی پستالوزی باید حواس بکار گرفته شود. کودکان باید اشیا را در محیط طبیعی بررسی کنند. در مدرسه‌ی تجربی پستالوزی، انتخاب باید بر اساس پیشرفت فردی و تجربه عینی باشد. پستالوزی با یادگیری از طریق حفظ کردن مطالب و انضباط خشک و دقیق، مخالف بود. با توجه به اینکه قابلیت‌ها و خلاقیت کودکان در این دوران پایه‌گذاری می‌شود، بازی به عنوان فکر و زبان کودک، ابزار درگیری او با محیط و کشف فضا و ایجاد حس تعلق به آن می‌باشد و کشف فضای معماری توسط کودک در حین بازی صورت پذیرد. بر اساس نتایج بدست آمده، رویکرد مناسب رویکردی است که به پرورش کل شخصیت کودکان توجه داشته باشد و مناسب‌ترین زمینه را در طراحی، بکارگیری و ارزیابی مواد آموزشی و برنامه‌های درسی برای دوره پیش دبستان فراهم کند. همچنین یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که به کودکان نباید جواب‌های آماده، تحویل داد زیرا خود آنان باید به جواب سؤال‌هایشان برسند. بنابراین در این راستا، برای انجام دادن بهتر این کار، باید قوای بینایی، دآوری و استدلال خود را پرورش دهند.

واژگان کلیدی: برنامه درسی، پیش دبستان، نظریه تربیتی پستالوزی، عناصر نه گانه کلاین.

مقدمه

از واژه برنامه‌درسی که ارنشتاین آن را قلب آموزش می‌نامد، مفاهیم مختلفی در نظر گرفته شده است. برای مثال (آیزنر^۱؛ ۲۰۰۲) مفهوم برنامه‌درسی را در دو بعد مورد بررسی قرار می‌دهد. در معنای وسیع، برنامه‌درسی به آنچه در موسسه آموزشی، آموزش داده می‌شود، اشاره دارد؛ در معنای محدودتر برنامه‌درسی به فعالیت‌های آموزشی طراحی شده خاص، برای فراگیران خاص و در مدت زمان خاص اطلاق می‌شود. تاریخ تعلیم و تربیت نشان می‌دهد که از دیرباز دست کم در پاره‌ای از تمدن‌ها، مثل تمدن یونان باستان، تمدن اسلامی، یا تمدن جدید در عصر صنعتی و فراصنعتی فعالیت‌های عملی تعلیم و تربیت در چهارچوب آموزه‌های نظری خاصی صورت گرفته که اهل فن آن را نظریه تعلیم و تربیت نامیده‌اند (ر. ک. وین^۲؛ ۱۹۶۳؛ بوون و هابسون^۳؛ ۱۹۷۵). نظریه‌های تعلیم و تربیت زمینه فعالیت‌های عملی تعلیم و تربیت را فراهم می‌کنند و به فرایند تعلیم و تربیت نظم و انسجام و جهت می‌بخشند. افزون بر این، نظریه تربیتی تا حدودی نوع منش، شخصیت و صفاتی را که متعلمان باید دارا باشند و نیز نوع دانش و بینشی که شایسته است فراگیرند، تا حدودی مشخص می‌کند. بنیان‌های دانش، مهارت و نگرش‌ها از دوره پیش دبستانی شکل می‌گیرند و اهمیت و ضرورت آنها برای خاص و عام پذیرفته شده‌اند. پس ضروری است که هر تحول و نوآوری آموزشی را از سال‌های اولیه کودکی مورد توجه قرار داد و برنامه ریزی برای دوران کودکی و بعد از آن را بر پایه و بنیان قوی بنا نهاد. در این میان، دوره پیش دبستانی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این دوره، نقطه ورود کودک به نظام رسمی تلقی می‌شود و سنگ بنای فرایند تربیتی در آن، نهاده می‌شود. همچنین ویژگی‌های کودک در این دوره، بر حساسیت آن می‌افزاید. سال‌های اولیه زندگی کودک، سال‌هایی حساس هستند؛ زیرا میزان رشد در این سال‌ها نسبت به مراحل دیگر، سرعت بسیار بیشتری دارد (کول، ۱۳۹۱).

آموزش و پرورش در دوره پیش دبستانی، تجاربی محرک برای رشد ذهنی، زبانی، جسمی، اجتماعی و عاطفی کودکان را فراهم می‌آورد. از این رو، اگر این نوع برنامه‌ها به گونه مؤثری سازمان داده شوند، رشد ذهنی و جسمانی کودک در مسیری درست پیش خواهد رفت یا حتی اصلاح خواهد شد. همچنین، سنگ بنای شخصیت فرد، در دوران کودکی تکوین می‌یابد. از این رو، توجه ویژه به تربیت در این دوره، یکی از مباحثی است که همواره مورد توجه اندیشمندان حوزه تعلیم و تربیت بوده است. از سوی دیگر، عدم آگاهی از برداشت‌های کودکان، تعلیم و تربیت ما را دچار مشکل خواهد کرد؛ از جمله اینکه سبب خواهد شد دانش‌ها در سطوحی ارائه شود که با فهم کودکان مناسب نباشد و گاه این امر سبب خستگی و دلزدگی آنان می‌شود (باهنر، ۱۳۸۸). آموزش و پرورش دوران اولیه کودکی در دوره معاصر، ریشه در اندیشه‌های متفکران اروپائی مثل کمینوس، روسو، پستالوزی، فروبل، رابرت آون، خواهران مک میلان و مونتسوری دارد که نظریه‌ها و عملکرد آنها، امروزه منبع اصلی فلسفه و کارهای تربیتی قرار گرفته است که برای تعلیم و تربیت تا سن ۶ سالگی و تاثیر آن در دوره‌های بعدی اهمیت زیادی قائل شده‌اند. پستالوزی با تأثیرپذیری از اندیشه‌های روسو و اصل‌های تربیتی او بر آن است که باید بکوشیم تا چیزهایی را که روسو از یکدیگر جدا کرده و رویاروی هم نهاده، به یکدیگر بپیوندیم؛ چیزهایی چون تمدن و طبیعت، آزادی و اطاعت، جنبه اخلاقی و جنبه اجتماعی. او نیز همانند روسو از یکسو نیروی طبیعی و درونی را بنیاد تحول می‌داند و از دیگر سو، راه درست تربیت را در پیروی از طبیعت می‌بیند و خود زندگانی را پایه تعلیم و تربیت می‌داند (نقیب‌زاده، ۱۳۸۱).

منظور از طرح برنامه‌درسی، شکل‌مدون و یا ساختار برنامه‌درسی می‌باشد. سازمان یا ساختار برنامه‌درسی به موجب دو گونه تصمیم‌گیری در دو سطح مختلف به هنگام تکوین برنامه‌درسی شکل می‌گیرد. سطح فراگیر یا عام که ناظر به تصمیم‌گیری در خصوص مبانی ارزشی و فنی در خصوص برنامه‌ریزی و چگونگی اعمال عناصر برنامه‌درسی باشد. در سطح فراگیر یا عام، طرح

¹ -Eisner

² -wynne

³ -Bowen and Hobson

⁴ Curricular elements

یا الگوی برنامه درسی از نوع منبع یا منابع اطلاعات که توسط برنامه ریز انتخاب می شود، تاثیر می پذیرد. به لحاظ تاریخی سه منبع یا منابع اطلاعاتی برای برنامه ریزی درسی مورد شناسایی قرار گرفته است که هر یک به عنوان مبنایی در تصمیم گیری- های متعدد مربوط به امر برنامه ریزی بکار گرفته می شوند. موضوعات درسی مدون، دانش آموزان که برنامه درسی برای آنان طراحی می گردد و جامعه (تایلر، ۱۹۵۰). شکل یا ساختار برنامه درسی در یک سطح تکنیکی و مشخص تر، از تصمیماتی که در خصوص عناصر تشکیل دهنده برنامه درسی اتخاذ می شود، تأثیر می پذیرد. عوامل یا عناصر تشکیل دهنده برنامه درسی که معمولاً در مباحث مربوط به الگوهای برنامه درسی از آنها یاد می شود عبارتند از: اهداف، محتوا، فعالیت های یادگیری، دانش آموزان و بالاخره روش های ارزشیابی (زایس، ۱۹۷۶). برخی از مؤلفین رشته برنامه ریزی درسی عوامل و عناصر دیگری همچون منابع و ابزار یادگیری، زمان، فضا و یا محیط، گروه بندی دانش آموزان و بالاخره استراتژی های تدریس، به فهرست فوق افزوده اند. در برنامه ریزی درسی با این عوامل نه گانه به طرق مختلف می توان برخورد نمود یا تصمیمات مختلفی در خصوص هر یک اتخاذ کرد. به استناد نوع تصمیمات، ساختار و شکل مختلفی به برنامه داده شده و به عبارت دیگر طرح های متنوعی از برنامه درسی پدیدار می گردد (گودلد، ۱۹۷۹).

با توجه به توضیحات ارائه شده، سؤال های پژوهشی در پژوهش حاضر عبارتند از:

- اهداف مطلوب برنامه درسی مبتنی بر پرورش ذهن، جسم و عاطفه از نظریه های تربیتی پستالوزی برای کودکان دبستان کدامند؟
- محتوای مناسب الگوی برنامه درسی مبتنی بر پرورش ذهن، جسم و عاطفه از نظریه های تربیتی پستالوزی برای کودکان پیش از دبستان چه هستند؟
- مواد آموزشی مناسب در الگوی برنامه درسی مبتنی بر پرورش ذهن، جسم و عاطفه از نظریه های تربیتی پستالوزی برای کودکان پیش از دبستان کدامند؟
- فعالیت های یادگیری مناسب در الگوی برنامه درسی مبتنی بر پرورش ذهن، جسم و عاطفه از نظریه های تربیتی پستالوزی برای کودکان پیش از دبستان کدامند؟
- زمان مناسب در الگوی برنامه درسی مبتنی بر پرورش ذهن، جسم و عاطفه از نظریه های تربیتی پستالوزی چیست؟
- فضا و محیط مناسب در الگوی برنامه درسی مبتنی بر پرورش ذهن، جسم و عاطفه از نظریه های تربیتی پستالوزی کدامند؟
- استراتژی های یادگیری مناسب در الگوی برنامه درسی مبتنی بر پرورش ذهن، جسم و عاطفه از نظریه های تربیتی پستالوزی برای کودکان پیش از دبستان کدامند؟
- گروه بندی مناسب برای کودکان پیش دبستانی در الگوی برنامه درسی مبتنی بر پرورش ذهن، جسم و عاطفه از نظریه های تربیتی پستالوزی کدامند؟
- روش های ارزشیابی مناسب در برنامه درسی مبتنی بر پرورش ذهن، جسم و عاطفه از نظریه های تربیتی پستالوزی برای کودکان پیش از دبستان چه هستند؟

روش تحقیق

با توجه به منابع مطالعاتی در این پژوهش، ماهیت موضوع، تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کیفی بوده و پژوهشی توصیفی-تحلیلی می‌باشد. پژوهش توصیفی، مجموعه روش‌هایی را شامل می‌شود که هدف آنها، توصیف کردن شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی است. «در روش توصیفی پژوهشگر به دنبال توصیف عینی، واقعی و منظم خصوصیات یک موقعیت یا موضوع می‌باشد» (نادری و سیف نراقی، ۱۳۹۵). اجرای پژوهش توصیفی می‌تواند تنها برای شناخت بیشتر شرایط موجود یا یاری دادن به فرایند تصمیم‌گیری باشد (سرمد و همکاران، ۱۳۹۵). از سویی، هدف پژوهش تحلیلی عبارت است از فهم و بهبود مجموعه مفاهیم یا ساختارهای مفهومی که بر حسب آنها تجربه را تفسیر، مقاصد را بیان، مسائل را ساخت بندی نموده و پژوهش‌ها را به اجرا در می‌آوریم. به عبارت دیگر، هدف پژوهش تحلیلی، وضوح بخشیدن به مفاهیم است و می‌خواهد تصویری دقیق و آموزنده از ماهیت مفهوم بدست دهد (شورت، ۱۳۸۸). بنابراین برای طراحی الگوی برنامه درسی پیش دبستانی مبتنی بر عناصر نه گانه کلاین بر اساس مبانی تربیتی پستالوزی، ابتدا داده‌های مورد در خصوص برنامه درسی و مبانی تربیتی پستالوزی و عناصر نه گانه کلاین و الگوها و رویکردهای مختلف مربوط به برنامه درسی و ادبیات مرتبط با موضوع پژوهش به طور همه جانبه گردآوری و تحلیل شد و سپس مؤلفه‌های برنامه درسی شناسایی و توصیف شده و در نهایت الگوی مورد نظر طراحی شد.

یافته

یک برنامه درسی به قصد ایجاد تغییرهایی در رفتار یادگیرنده اجرا می‌شود؛ این تغییرها همان هدف‌های برنامه هستند (لوی، ۱۳۷۸)؛ درحقیقت، هدف‌ها جهت‌گیری جریان یادگیری را مشخص کرده، به عنوان ملاکی برای موفقیت این جریان به کارگرفته می‌شوند (سیف، ۱۳۸۷). از نگاه پستالوزی، بنیان‌گذار شیوه نوین تعلیمات ابتدایی در غرب، تربیت، رشد طبیعی و تدریجی و هماهنگ همه استعدادها و نیروهای گوهرین در انسان است (صدیق، ۱۳۵۴). پستالوزی تعلیم و تربیت را «رشدی طبیعی، فزاینده و هماهنگ» می‌داند که شامل تمام توانایی‌ها و استعدادها می‌شود. منظور او این بود که باید جسم، ذهن و عاطفه، توأماً پرورش یابند. او هم مانند روسو بر این باور بود که تعلیم و تربیت نباید به طبقه خاصی اختصاص یابد؛ بلکه هر کودکی باید از آن برخوردار شود. پستالوزی بر این نکته تأکید داشت که آموزش فردی باید سرانجام به پیشرفت اجتماعی منتهی شود. برترین مقصد تربیت، آماده کردن انسان است برای بکار آوردن توانایی‌هایی که آفریدگار به او بخشیده، در راه تکامل انسانی (نقیب زاده، ۱۳۸۱). اهداف برنامه‌های دوره پیش از دبستان شامل فعالیتها و تجربه‌هایی می‌شود که به رشد کودک در زمینه‌های جسمی و حرکتی، شناختی، زبانی و گفتاری، عاطفی و اجتماعی و خلاقیت و درک زیبایی‌ها کمک کند (مفیدی، ۱۳۸۷). رشد و تحول شناختی شامل دانستن، یاد گرفتن، به یاد آوردن، فهمیدن و اندیشیدن، حواس پنجگانه، حافظه، استدلال، حل مساله، تمرکز و درک مفاهیم اساسی است. همچنین رشد و تحول جسمی و حرکتی شامل دو بخش است. رشد جسمی که جنبه کمی دارد و شامل رشد اندام‌های بدن، وزن و قد است. رشد و تحول حرکتی که جنبه تحولی دارد و با تغییرات کیفی همراه و شامل حرکت‌هایی مانند دویدن، پریدن و غیره است (قاسم زاده، ۱۳۹۱). برنامه درسی دوره دبستان در مناطق مختلف جهان، برای پرورش کودکان در ابعاد فیزیکی و اجتماعی، زیبایی شناختی، عاطفی، شناختی، اخلاقی و معنوی، طراحی می‌شود (انجمن ملی برنامه درسی و سنجش، ۱۹۹۹).

همچنین منظور از محتوای یک ماده درسی، دانش سازمان یافته و اندوخته شده، اصطلاح‌ها، اطلاعات، واقعیات، حقایق، قوانین، اصول، روش‌ها، مفاهیم، تعمیم‌ها، پدیده‌ها و مسائل مربوط به همان ماده درسی است (فتحی و اجارگاه، ۱۳۸۱). مبنای روش پستالوزی بر این اعتقاد پایه گذاری شده بود که می‌گفت: «حواس ما، مخازن دانش ما هستند». این عقیده موجب شد که اشیای واقعی در درس گنجانده شوند. در این روش، کودک مشاهدات و تجارت عملی خود را به شیوه‌ای تحلیل و مطابق با آنچه که در گنجینه حواس داشت، می‌فهمید. به علاوه هدف، تنها آشنایی با مجموعه‌ای از حقایق نبود، بلکه کاربرد آن‌ها نیز مورد توجه بود. از این رو در آموزشگاه‌های پستالوزی، کارهای عملی و آموزش‌های حرفه‌ای، هم به

عنوان منبعی برای زندگانی اقتصادی کودکان و هم به عنوان پایه آموزش های نظری اهمیت و نقش داشتند (نقیب زاده، ۱۳۸۱). محتوای دوره پیش از دبستان در برگزیده انتظارات یادگیری درباره موضوعات متنوعی از قبیل: علوم طبیعی و اکتشاف- ریاضیات و حل مساله- علوم اجتماعی، شهروندی و نمایش خلاق- سواد آموزی و زبان آموزی و کاربرد- تربیت بدنی و کوشایی- مباحث بومی، تاریخ- جغرافیا، تجربه و تحلیل- هنر و خلاقیت- مسائل دینی و مذهبی و کنجکاو می باشد که از طریق فرصت های یادگیری متنوع و سازنده در اختیار کودکان قرار می گیرد. انعطاف در انتخاب محتوا با توجه به شرایط زمانی، مکانی، نقش والدین، نقش مربی حتماً وجود خواهد داشت.

درباره مواد آموزشی، پستالوزی در مقام اولین روان شناس تعلیم و تربیت کاربردی، بر این باور بود که تفکر با احساس شروع می شود و آموزش باید حواس را به کار گیرد. کودکان باید اشیا را در محیط طبیعی بررسی کنند. آنچه پستالوزی به مثابه «درس عینی» توسعه داد، مستلزم تمرین هایی در یادگیری شکل، عدد و زبان بود. دانش آموزان شکل اشیا را مشخص و رسم می کردند. اشیا را می شمردند و آنها را نام گذاری می کردند. آنان از این درسها در تمرین هایی در زمینه رسم، نوشتن، جمع زدن، منھا کردن، ضرب کردن، تقسیم کردن و خواندن می رسیدند. در مدرسه پستالوزی کارهایی مانند کشاورزی، ریسندگی و نقاشی در کنار آموزش نظری و زمینه آن شمرده می شد. آموزش درس هایی مانند حساب با بکارگیری آموزش نظری و زمینه آن شمرده می شد. آموزش درس هایی مانند حساب با بکارگیری شکل هایی که نسبت ها را به صورت دیده شدنی نشان می داد، انجام می گرفت (نقیب زاده، ۱۳۸۱). به ابعاد شخصیتی کودک و شناخت عمیق آنها، و نیز آگاهی از راهها و فنون گوناگون، به منظور کمک به رشد کودک در ابعاد اجتماعی، عاطفی، اخلاقی، جسمانی و عقلانی، از اهمیت زیادی برخوردار است. کودک، انسان کوچکی است که به آموختن و شخصیت سازی نیاز دارد. توجه به پرورش کل شخصیت کودک، مناسبترین زمینه را برای طراحی، به کارگیری و ارزیابی مواد، و برنامه های آموزشی در دوره پیش دبستانی، فراهم می کند. ایجاد محیط یادگیری غنی با امکانات چند رسانه ای و متنوع برای کل شخصیت کودک از طریق طراحی و تولید مواد آموزشی، و تنوع بخشیدن به این مواد، از مکتوب و غیرمکتوب، امکان پذیر است. تدارک محیطی غنی و پویا بر اساس نگرشی نو نسبت به کودک و توانایی هایش، و ارج نهادن به او، از طریق نظام آموزشی همه جانبه نگر و چند بعدی، می تواند زمینه ی رشد کودک را در ابعادی متفاوت فراهم کند. کل نگر و توجه به پرورش ابعاد شخصیتی کودک ایجاد می کند برنامه آموزشی بر پرورش مهارت های پایه ای یادگیری، مهارت های تفکر انتقادی، مفاهیم بین رشته ای، توجه به علاقه های کودکان و رشد فردی و اجتماعی آنها تأکید داشته باشد. یادگیری این مفاهیم، مهارت ها و ارزش ها در پرورش همه جانبه ی شخصیت کودک مؤثر است (بازرگان ۱۳۸۴: ۲۹، ۲۱ و ۲۳).

از سویی فعالیت های یادگیری به مجموعه تدابیر و اقدام هایی اطلاق می شوند که معلم با همکاری دانش آموزان در فرایند یادگیری، آنها را تدارک می بیند تا هدف های قصد شده تحقق یابند. مدرسه ی تجربی پستالوزی بر پایه این اصل استوار بود که انتخاب باید بر اساس پیشرفت فردی^۵ و تجربه ی عینی^۶ باشد. پستالوزی پیشگام استفاده از مواد عینی^۷ در آموزش علوم طبیعی است. او با یادگیری از طریق حفظ کردن مطالب و انضباط خشک و دقیق مخالف بود (اداره آمار استرالیا، ۲۰۱۵). آموزش مهارت ها به کودکان بهتر است به صورت عینی انجام شود، زیرا آنها هنوز توانایی اندیشیدن به مفاهیم انتزاعی را به طور کامل کسب نکرده اند. بنابراین بازی یکی از مهمترین مؤلفه های زندگی کودک است (قدرتی ۱۳۹۶). پستالوزی نیز مانند روسو از یکسو، نیروی طبیعی و درونی را بنیاد تحول می شمارد و کار مربی را به باغبان که فقط فراهم آورنده شرایط رشد است، مانند می کند و از سوی دیگر، راه درست تربیت را نیز در پیروی از طبیعت می بیند و خود

⁵ Individual Development

⁶-Concerete Experience

⁷-Tactile Objects

زندگانی را پایه تعلیم و تربیت می‌شمارد. «نه کتاب و نه فن، بلکه طبیعت پایه تعلیم و تربیت است». در پیروی از قانون طبیعت است که می‌گوید هر آموزش نظری باید با نگرش^۸ احسی یعنی تماس مستقیم حسی و تجربی آغاز گردد زیرا طبیعت کودک چنین است که نخستین توانایی‌های او، همانا توانایی‌های حسی است و دست یافتن به مرحله دریافت مفهوم‌ها تنها آنگاه برای او ممکن است که مرحله نخست را پیموده باشد. در این راه شتابزدگی زیان‌آور است. طبیعت شایستگی‌های برتر آدمی را همانند گوه‌ری که در صدف پنهان است، در او پنهان کرده است. اگر صدف را پیش از وقت بشکنید گوه‌ری ناقص خواهید یافت (نقیب زاده، ۱۳۸۱).

محیط از عمده‌ترین عوامل تاثیرگذار بر رشد و آموزش کودکان به شمار می‌رود، کودک نیز در دوران کودکی به طور طبیعی نسبت به محیط اطراف خود کنجکاو است. قابلیت‌ها و خلاقیت کودکان در این دوران پایه‌گذاری می‌شود. با توجه به اینکه بازی به عنوان فکر و زبان کودک، ابزار درگیری او با محیط و کشف فضا و ایجاد حس تعلق به آن می‌باشد، بهتر است کشف فضای معماری توسط کودک در حین بازی صورت پذیرد. بازی را می‌توان روح کودکی و وجه تمایز کودکی از بزرگسالی دانست که ابزار ارتباط او با محیط پیرامون می‌باشد (سلیمان پور، ۱۳۹۶).

درباره استراتژی‌های یادگیری لازم است به این نکته توجه نمود که اصل بنیادی کار و اندیشه پستالوزی، همانا نیکی طبیعت انسان بود. برترین مقصد تربیت، آماده کردن انسان است برای به کار آوردن توانایی‌هایی که آفریدگار به او بخشیده، در راه تکامل زندگانی انسانی (نقیب زاده، ۱۳۸۱). از نظر پستالوزی بایستی اصول زیر در آموزش به کار گرفته شود: ۱- قبل از این که مفاهیم انتزاعی را معرفی کنید، با اشیای ملموس و عینی شروع کنید. ۲- قبل از این که به سراغ دور دست‌ها بروید، از محیط نزدیک شروع کنید. ۳- قبل از این که موارد پیچیده را معرفی کنید، با تمرین‌های آسان آغاز کنید. ۴- همیشه حرکتی تدریجی، فزاینده و آرام را دنبال کنید (کلارک، ۱۹۹۹). رویکرد مناسب در برنامه ریزی آموزشی و درسی برای کودکان پیش دبستانی رویکردی است که به پرورش کل شخصیت کودکان توجه داشته باشد و مناسب ترین زمینه را در طراحی، بکارگیری و ارزیابی مواد آموزشی و برنامه‌های آموزشی برای دوره پیش دبستان فراهم کند. کاربرد این رویکرد مستلزم نگاهی همه جانبه به آموزش کودک و فراهم آوردن محیط غنی و شوق انگیز برای اوست.

در گروه‌بندی لازم است به این نکات بدست آمد: هرگونه فعالیت جسمی یا ذهنی هدفدار به صورت فردی یا گروهی انجام می‌پذیرد و موجب کسب لذت و اقتناع نیازهای کودک می‌شود که به این فعالیت‌ها بازی می‌گویند (جولایی و زارع پور، ۱۳۸۸). بر مبنای شواهد پژوهشی نیز می‌توان دلایلی برای سودمندی همکاری گروهی ارائه کرد. سرچشمه بیشتر این پژوهش‌ها ایالات متحده آمریکا است. یافته‌های پژوهشی در ایالات متحده نشان داده اند که اعضای گروه‌ها می‌توانند در پیشبرد اهداف آن، نقشی مؤثر ایفا کنند.

برای پستالوزی، هر کودک در مقام یک فرد بسیار مهم بود که باید فعالانه از طریق تعلیم و تربیت پرورش پیدا می‌کرد. زیرا معتقد بود «به بچه‌ها نباید جواب‌های آماده شده تحویل داد؛ زیرا خود آنان باید به جواب برسند. برای انجام دادن این کار، باید قوای بینایی، داوری و استدلال خود را پرورش دهند (صفوی، ۱۳۶۶). راهکار ارزشیابی، به منظور تعیین میزان دستیابی دانش آموزان به هدف‌های رفتاری یا میزان فراگیری محتوای برنامه، تهیه و طراحی می‌شود. ارزیابی در فواصل زمانی مختلف صورت می‌گیرد (کلاین، ۱۳۸۱). به دلیل گستردگی و تنوع مهارت‌های زندگی، همانطور که روش آموزش ثابتی برای آن نمی‌توان توصیه کرد، روش ارزشیابی مشخصی هم برای آن وجود ندارد. با توجه به اینکه مهارت‌های زندگی به حیطه‌های مختلف عاطفی، اجتماعی، روانی- حرکتی و شناختی تقسیم می‌شوند و درون هر حیطه، مهارت‌هایی متنوع وجود دارند، بنابراین همه آنها را نمی‌توان با روش‌هایی ثابت ارزشیابی کرد.

۸. ان و لور، معنی دینطفه، واسطه انتقال مستقیم حسی از مفهوم‌های بنیاد فلسفه مکتب انشائوگ. Anschauung - 8

بحث و نتیجه گیری

یادگیری، رشد و استفاده از مزایای علمی در پرورش ذهن، جسم و عاطفه به صورت توأم از طریق مشاهده و به کار بردن که به نظر پستالوزی اساس آموزش است، توجه به نقش اساسی تجارب و مشاهدات عملی در زندگی، ضروری است و باید این توانایی ارزشمند را در کودکان پرورش داد. همچنین هدف از دوره آمادگی در مراکز پیش از دبستان بر محور رشد کودک می باشد و رشد و توانایی های کودک در همه فعالیت ها و برنامه ها باید در اولویت قرار گیرد. در الگوی پیشنهادی سعی شده است که تمام عناصر نه گانه کلاین، نظرات تربیتی پستالوزی مورد توجه قرار گیرد. اهداف برنامه های دوره پیش از دبستان شامل فعالیت ها و تجربه هایی می شود که به رشد کودک در زمینه های جسمی و حرکتی، شناختی، زبانی و گفتار، عاطفی و اجتماعی و خلاقیت و درک زیبایی ها کمک کند (مفیدی، ۱۳۸۷). محتوای دوره پیش از دبستان در برگیرنده انتظارات یادگیری درباره موضوعات متنوعی از قبیل: علوم طبیعی و اکتشاف- ریاضیات و حل مساله- علوم اجتماعی، شهروندی و نمایش خلاق- سواد آموزی و زبان آموزی و کاربرد - تربیت بدنی و کوشایی- مباحث بومی، تاریخ - جغرافیا، تجربه و تحلیل- هنر و خلاقیت- مسائل دینی و مذهبی و کنجکاوی می باشد. توجه به پرورش کل شخصیت کودک، مناسب ترین زمینه را برای طراحی، بکارگیری و ارزیابی مواد، و برنامه های آموزشی در دوره پیش دبستانی، فراهم می کند. فعالیت های یادگیری به مجموعه تدابیر و اقدام هایی اطلاق می شوند که معلم با همکاری دانش آموزان در فرایند یادگیری، آنها را تدارک می بیند تا هدف های قصد شده، تحقق یابند؛ در واقع، فعالیت های یادگیری برای این منظور به کارگرفته می شوند که ایجاد تغییرهای رفتاری مورد نظر را در دانش آموزان سرعت بخشند یا اینکه تمرکز و توجه دانش آموزان را در جریان یادگیری به سمت گیری های لحاظ شده در برنامه معطوف کنند (کلاین، ۱۳۸۱). بسیاری از مطالعات، همبستگی مثبت میان مقیاس زمان و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را گزارش می کنند (بناوت، آرون و گاد لیمور، ۱۳۸۴). فضای آموزشی به وضعیت امکانات، وسایل آموزشی و کمک آموزشی موجود در مراکز آموزشی اشاره دارد. به زعم والبرگ شواهد بسیاری مبنی بر اهمیت تاثیر مواد و تجهیزات آموزشی موجود در آموزشگاه ها و افزایش یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان وجود دارد (کورکوران، ۱۹۸۸). رویکرد مناسب در برنامه ریزی آموزشی و درسی برای کودکان پیش دبستانی رویکردی است که به پرورش کل شخصیت کودکان توجه داشته باشد و مناسب ترین زمینه را در طراحی، بکارگیری و ارزیابی مواد آموزشی و برنامه های آموزشی برای دوره پیش دبستان فراهم کند. به هرگونه فعالیت جسمی یا ذهنی هدفدار که به صورت فردی یا گروهی انجام می پذیرد و موجب کسب لذت و اکتان نیازهای کودک می شود، بازی می گویند (جولایی و زارع پور، ۱۳۸۸). با توجه به اینکه مهارت های زندگی به حیطة های مختلف عاطفی، اجتماعی، روانی- حرکتی و شناختی تقسیم می شوند و درون هر حیطة، مهارت هایی متنوع وجود دارند، بنابراین همه آنها را نمی توان با روش هایی ثابت ارزشیابی کرد.

این مقاله به منظور طراحی برنامه درسی پیش دبستانی بر اساس عناصر نه گانه کلاین مبتنی بر پرورش جسم، ذهن و عاطفه کودکان در نظریه تربیتی پستالوزی انجام شده است. برنامه های آموزش و پرورش کودکان پیش دبستانی باید با توجه به نیازها و استعدادهای آنان طراحی شود. ریشه تمام جنبه های درس مدرسه های ابتدایی را باید در گروه های مهدکودک و کودکانها جستجو کرد. کودک در این گروه سنی برداشت ها و تجربه های اساسی را کسب می کند. مهارت هایش را گسترش می دهد و مفاهیم ضروری برای تمام شاخه های دانش را بنیان می نهد. او در سطح سنی مربوط به خود آنچه را برای آموزش بعدی اساس کار خواهد بود، فرا می گیرد. وی هنگامی که در یک برنامه درسی خوب طراحی شده تجربه کسب می کند، شادمان به کل دنیای دانش گام می گذارد (ناعمی، ۱۳۸۳، ص ۷۲). آموزش و پرورش در دوره پیش دبستانی، تجاربی محرک برای رشد ذهنی، زبانی، جسمی، اجتماعی و عاطفی کودکان را فراهم می آورد. از اینرو، اگر این نوع برنامه ها به گونه مؤثری سازمان داده شوند، رشد ذهنی و جسمانی کودک در مسیری درست پیش خواهد رفت یا حتی اصلاح خواهد شد. همچنین، سنگ بنای شخصیت فرد، در دوران کودکی تکوین می یابد. از این رو، توجه ویژه به تربیت در این دوره، یکی از مباحثی است که همواره مورد توجه اندیشمندان حوزه تعلیم و تربیت بوده است. در پژوهش حاضر، پژوهشگر بر آن بوده تا با مطالعه و بررسی متون، اسناد و منابع کتبی موجود مبادرت به طراحی الگوی برنامه درسی نماید. برای طراحی الگوی برنامه درسی دوره پیش دبستانی ابتدا نظریه تربیتی پرورش ذهن جسم و عاطفه به طور توأم از نظریه های تربیتی پستالوزی استخراج گردید. سپس طراحی برنامه درسی پیش دبستانی براساس عناصر نه گانه کلاین انجام شد.

دومین کنفرانس بین المللی

روانشناسی، مشاوره، تعلیم و تربیت

2018 December 13

2nd International Conference on Psychology, Counseling, and Education

<http://mason.gmu.edu>

- Australian Bureau of Statistics. (2015). available at:
<http://www.abs.gov.au/websitedbs/CaSHome.nsf/Home/Year+7+Resources>.
- Bowen, J. and Hobson, R. (1974). *Theories of Education*. Sydney, Aus.: John Wily and Sons Australasia Limited.
- Eisner, E. (2002). The educational imagination: On the design and evaluation of school programs. *Upper Saddle River, N. J: Prentice-Hall*.
- Goodlad, J.I.(1979). *curriculum Inquiry. The study of curriculum practice*. McGraw-Hill, New York.
- L. Gandini, & G. Forman (Eds.), *The hundred languages of children: The Reggio Emilia approach: Advanced reflections*, (2nd ed., pp. 113-126). Westport, CT: Ablex.
- Lieble, J. A. (1980). *Guide line recommendations for the design of training facilities*. NSPI Journal, 19, PP.21-30.
- Olson, M. H., & Hergenhahn, B. R. (2016). *Introduction to theories of learning (9th ed)*. New York: Psychology Press.
- Piaget, J. Inhelder, B. (1969). The psychology of the child. *New York: Basic Books Inc*.
- Olson, M. H., & Hergenhahn, B. R. (2016). *Introduction to theories of learning (9th ed)*. New York: Psychology Press.
- Saif, A. (2001). *Educational Psychology, Psychology of Learning and Instruction*, New Edition, Aghah Publication.
- Tyler, R.w.(1950). *Basic principles of Curriculum and Instruction*. University of Chicago Press, Chicago. Illinois.
- Zais, R.S. (1976). *Curriculum: Principles and foundations*, Crowell, New York.

Design a Curriculum Model for Preschool Based on the Body, Mind and Emotion Theory of Postaluzi

Rezvaneh Amini Golestani⁹
M.A student in Curriculum

S.Nourabadi (Ph.D)
Assistant Professor in Curriculum, Shahed University

Abstract

This research was conducted with the aim of designing a curriculum based on Klein's nine elements based on the development of children's body, mind, and affection based on Postaluzi education theory. In this research, the researcher conducted a library study, documentation and review. Printed and electronic resources based on fingerprinting, on curriculum and pedagogical basics, and on Klein's nine elements, approaches and literature related to the subject of research were comprehensively collected. Then, with the components of the curriculum, the pattern was designed. In this study, the goals of preschool curricula include activities and experiences that help children develop their physical, motor, cognitive, linguistic and spoken, emotional and social skills, and creativity and beauty. Children should check things in their natural environment. . In the preschool, the choice should be based on individual progress and objective experience. The discovery was opposed to learning by learning to preserve the precise discipline. The capabilities and creativity of children in this era, and the game as a child's mind and language, the means of engagement with the environment, the discovery of space and the sense of belonging to it, is to discover the architectural environment of the child during the game. An Appropriate approach is an approach that addresses the development of the entire child's personality and provides the most suitable framework for designing, applying and evaluating educational materials and training programs for preschools. The children should not give the prepared answers because they themselves have to come up with an answer. To do this, they must develop the powers of vision, judgment and reasoning.

Key words: Curriculum, Preschool, Klein's Nine Elements, Postaluzi Education Theory.

⁹ . Corresponding Author